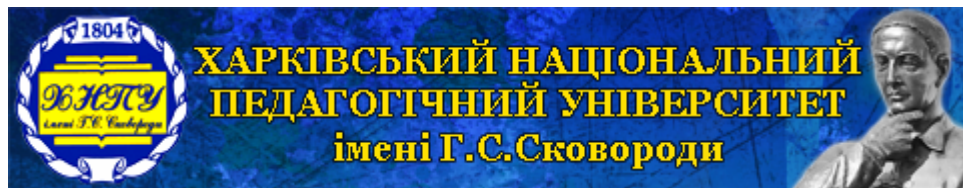

Міністерство освіти і науки України
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
кафедра соціальної роботи і соціальної педагогіки
Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Криворізький державний педагогічний університет
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕНЬ
У ГАЛУЗІ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ І СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
19 травня 2023 року

ХАРКІВ – 2023

Чорна Д.Ю. АКТУАЛЬНІСТЬ СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ ЗАСОБАМИ АНІМАЦІЇ В ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	200
Чумаченко А.С. АКТУАЛЬНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ У ПРОФІЛАКТИЦІ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ХЛОПЦІВ-ПІДЛІТКІВ.....	201
Щетина В.О. АРТ-ТЕРАПЕВТИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ПІДЛІТКІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	202
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	205

«Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги профілактики», Закон України «Про охорону дитинства», Наказ «Про затвердження Положення про психологічну службу у системі освіти України», Закон України «Про фізичну культуру і спорт», Конвенція ООН про права дитини (1989) та інші).

На основі аналізу досліджень та нормативно-правової бази можна визначити, що проблемою профілактики девіантної поведінки підлітків займалося багато науковців. Фізична культура більша висвітлена у науковій літературі, як наукова та навчальна дисципліна, а не як засіб профілактики девіантної поведінки підлітків. Тому використання фізичної культури як засобу профілактики девіантної поведінки підлітків не є достатньо дослідженим.

Аналіз вищезазначеного дозволив припустити, що застосування засобів фізичної культури є не тільки засобами організації вільного часу або підтримки фізичних здатностей хлопців-підлітків, але й дієвим засобом профілактичної діяльності щодо попередження девіацій. Профілактика девіантної поведінки хлопців-підлітків засобами фізичної культури є актуальним та перспективним напрямом вивчення та проведення досліджень.

Список використаних джерел

1. Шалуєва І.І. Фізична культура як чинник виховання дітей з девіантною поведінкою: Кваліфікаційна робота здобувача освітнього ступеня магістр спеціальності: 014. Середня освіта, освітньої програми : Середня освіта : фізична культура /Кер. : канд. біол. наук, доц. Баштовенко О. А. Ізмаїл, 2023. 95 с.

Щетина В.О.

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

АРТ-ТЕРАПЕВТИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ПІДЛІТКІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор Н.Д. Кабусь

Важливість пошуку ефективних засобів соціального виховання, зокрема, учнів підліткового віку, є безсумнівною. Соціально-педагогічна діяльність спрямована на сприяння суб'єкту, соціальній групі у вирішенні проблем, пов'язаних із негативними станами, утрудненнями у навчанні, вихованні, спілкуванні, дезадаптацією підлітків. Соціальний педагог має бути компетентним у використанні ефективних технологій роботи з підлітками, які потребують допомоги. Підлітковий вік є одним із складних, внутрішньо «кризових», суперечливих періодів у соціалізації молодої людини. Це вік, який через об'єктивні причини містить небезпеку психологічних проблем і дезадаптаційних процесів, які доволі часто призводять до девіантної чи делінквентної поведінки.

Арт-терапія, або терапія мистецтвом і творчістю, широко використовується в соціально-педагогічній діяльності з різною метою і є дієвим засобом соціального

виховання, профілактики поведінкових відхилень, корекції й реабілітації особистості. Це пояснюється потужним позитивним впливом мистецтва на розвиток та становлення особистості, що сприяє гармонізації її внутрішнього світу та духовно-моральної сфери.

Здійснений науковий пошук свідчить, що одними з перших почали застосовувати мистецтво як терапевтичну техніку при роботі з дітьми і дорослими Ш. Макніф, М. Наумбург, Е. Крамер, Х. Квятковська, які відзначають, що художня сесія за участю всіх членів сім'ї діє терапевтично і зміцнює сімейні відносини в цілому, причому «зцілююча творчість» є процесом, що містить етапи створення образу і подальшої рефлексії. Дослідженню проблеми самоідентифікації й оцінки власного «я» під час профілактики й корекції поведінкових відхилень підлітків в процесі арт-терапії присвячено праці Ш. Макніфа, Р. Сільвера та Д. Еллісона. Арт-терапевтичні заняття широко застосовуються при порушеннях адаптації, з метою психологічної допомоги підліткам, які зазнають труднощі у навчанні.

Застосування арт-терапевтичних технологій у соціальній роботі з підлітками дає змогу вирішувати такі соціально-педагогічні завдання: 1) виховні (взаємодія тут будується таким чином, щоб підлітки навчалися співпереживання, коректного спілкування, дбайливих взаємин з однолітками та дорослими); 2) корекційні (застосування арт-терапевтичних методик сприяє покращенню самооцінки, усуненню неадекватних форм поведінки, а також налагодженню способів взаємодії з оточуючими); 3) психотерапевтичні («лікувальний» ефект досягається завдяки тому, що у творчій діяльності створюється атмосфера доброзичливості, емоційної теплоти, емпатичного спілкування, визнання цінності особистості іншої людини, турбота про її почуття і переживання); 4) діагностичні (на таких заняттях легко проявляються характер міжособистісних відносин у колективі й, навіть, особливості ситуації у сім'ї); 5) розвиваючі (під час арт-терапевтичних занять підлітки вчаться долати внутрішньоособистісні конфлікти, виявляти емоційні переживання, бути відкритими у спілкуванні.

Арт-терапевтичними технологіями, що можуть застосовуватись з соціально-виховною метою в роботі з підлітками є ізотерапія, танцювальна терапія, бібліо-, драма- та казкотерапія, фото- і відеотерапія. Актуальним також може бути моделювання з папером, деревом, фарбами, каменем, співи, образні розмови, музика. Незалежно від напрямів, існують дві основні форми арт-терапії: активна і пасивна.

Під час арттерапевтичних занять можуть застосовуватись міні-лекції, елементи бібліо-, драма- та казкотерапії, оповідання, притчі, метафори, арт-терапевтичні вправи та ігри, перформанси, створюватись колажі цілей, техніки ізотерапії «Емоційний живопис», «Малювання у парі», «Портрети»; «Спільний проєкт», «Фреска», техніки самовираження за допомогою візуальних засобів, ліплення, маскотерапії. Після завершення творчої роботи здійснюється інтерпретація отриманих результатів, прояснення та усвідомлення глибинних цінностей та ресурсів. У якості матеріалів поряд з акварельними фарбами, олівцями, восковою крейдою можна використовувати вугілля, спеціальні фарби для роботи руками, маркери для створення зображення на склі, пластичні матеріали різного кольору, папір різних відтінків, солоне тісто тощо. Методи бібліотерапії

передбачають як використання літературних творів: історій, притч, легенд, казок, метафор, так і створення спільних творів, казок по колу. Застосування технік драматерапії – театралізації, театру-імпровізації, драми фантазій і страхів – сприяє усвідомленню поведінкових патернів, розширенню власних можливостей, «режисурі» власного життя, розвитку спонтанності, пластички, емоційної й когнітивної пластичності. Практичні вправи з фототерапії, зокрема, «Фотограф та модель», «Проба на роль», «Герой та анти-герой», «Я і не Я», створення тематичних колажів із використанням фотографій сприяють прояву індивідуальності, «кадруванню» шляху досягнення мети.

Отже, застосування арт-терапевтичних методик сприяє покращенню результатів соціально-виховної діяльності, стимулює до реалізації підлітками творчих здібностей, допомагає позитивно спрямувати енергію і активно організувати дозвілля.